

Handlingsplan mot vold for ungdom

Det finnes planer mot vold lokalt på skoler, i kommunale virksomheter, i HMS-systemer, og som deler av andre planer. Politiråd i Holmestrand kommune mener det er behov for en plan som kan fange opp de som måtte falle utenfor noen av disse. Denne planen beskriver hva som ligger i begrepet vold, om ungdom i kommunen er utsatt for vold, hvordan kommune jobber for å forebygge, og hvilke tiltak som kan iverksettes når det avdekkes at noen utsettes for vold.

Innholdsfortegnelse

1 Hva er vold?

1.1 Fysisk vold

1.2 Psykisk vold

1.3 Materiell vold

1.4 Seksualisert vold

1.5 Latent vold

1.6 Digital vold

2 Blir ungdom i Holmestrand utsatt for vold?

2.1 Seksuell trakassering

2.2 Vold fra jevnaldrende

2.3 Vold i familien

3 Tiltak

3.1 Forebyggende tiltak

3.2 Ved bekymring

3.3 Etter hendelser

4 Trenger du hjelp eller veiledning?

5 Endringslogg

1 Hva er vold?

"Vold er enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får denne personen til å gjøre noe mot sin vilje, eller slutte å gjøre noe den vil." Fra psykolog Per Isdals bok "Meningen med volden".

Volden kan omfatte fysisk vold, psykisk vold, materiell vold, seksuelle overgrep og kjønnslemlestelse, trusler om vold som også kan oppleves som latent vold, sosial vold med isolasjon eller begrensning av kontakter, eller vold i form av kontroll med økonomiske ressurser.

1.1 Fysisk vold

Fysisk vold er handlinger som forårsaker fysisk skade eller smerte, men også handlinger som fysisk hinder den andres bevegelsesfrihet.

Eksempel på fysisk vold er: Slå, sparke, gi juling, ta kvelertak, riste, klype, klore, bite, lugge, vri armen, holde fast og dytte. Fysisk vold er svært skremmende og kan i sin ytterste konsekvens føre til døden.

1.2 Psykisk vold

Psykisk vold er ord, kroppsspråk og stemmebruk som krenker, truer og kontrollerer den andre. Psykisk vold skader selvbildet vårt. Å bli utsatt for psykisk vold er vondt og leder ofte til en følelse av å være liten, skyldig, mindreverdig, redd og trist. Psykisk vold over tid leder også ofte til at man flytter grensen for hva man aksepterer å bli utsatt for.

Eksempler på psykisk vold er: Direkte og indirekte trusler (f.eks. true med fysisk vold eller å forlate den andre), latterliggjøring, kalle stygge ting, kontrollere hva den andre får lov til å gjøre eller hvem den kan være sammen med, utagerende sjalusi, ignorere og avvise den andres følelser m.m.

1.3 Materiell vold

Materiell vold er handlinger som er rettet mot gjenstander eller inventar. Materiell vold er skremmende i seg selv, og dersom fysisk vold er utøvd tidligere kan den materielle volden bli svært lammende for de som utsettes for volden. Redselen for å bli utsatt for fysisk vold øker. Materiell vold er ikke et alternativ til fysisk vold!

Eksempler på materiell vold er: Slå og sparke i stykker møbler, vegger, dører, slå i bordet, kaste og ødelegge gjenstander.

1.4 Seksualisert vold

Seksualisert vold er handlinger rettet mot en annen persons seksualitet. Seksualisert vold rammer vår mest private og sårbare side og ødelegger seksualiteten i et forhold. Den som utøver ulike former for vold i et

parforhold kan noen ganger tenke at de reparerer det vonde og sier unnskyld med å ha sex, mens den som utsettes for vold kan oppleve at det er for utrygt å si nei og at samleiet da blir et overgrep.

Eksempler på seksuell vold er: Seksuell trakassering, presse og tvinge den andre til seksuelle handlinger, voldtekt, seksualisert tortur.

1.5 Latent vold

Mens den som utøver vold (fysisk, materiell, seksuell) opplever volden som enkeltstående hendelser, forteller de som utsettes at volden er med dem hele tiden, i kraft av dens mulighet. Den latente volden kan lett utvikle seg til å bli den dominerende voldsformen for de som utsettes. Risikoen for ny vold vil kunne styre mye av det den utsatte gjør og atferden blir strategisk for å unngå ny vold. Den latente volden er ikke kun våre bevisste forventninger om ny vold – også kroppen husker tidligere vold og automatiske reaksjoner kan sette kroppen i beredskap ved det minste tegn på fare for ny vold. Kilde til alt over: <https://atv-stiftelsen.no/om-vold/hva-er-vold/>

1.6 Digital vold

Med digitale voldelige handlinger menes blant annet trusler og trakassering via meldinger og på nettet, overvåking og kontroll via mobiltelefon eller sosiale medier. Digital vold kan også være å spre et bilde av noen uten at det foreligger samtykke. Særlig strengt er dette dersom det skjer med noen under 18 år.

Eksempler på digital vold er: Når noen skjeller deg ut eller sender deg stygge eller truende meldinger på nettet eller gjennom mobiltelefonen, legger ut stygge meldinger om deg på nettet så andre kan se dem, sjekker nettsidene dine, gir seg ut for å være deg og sender stygge meldinger til vennene dine. Kilde: <https://tryggere.no/vold/>

2 Blir ungdom i Holmestrand utsatt for vold?

Elever ved ungdomsskolene og de videregående skolene i Holmestrand kommune besvarte våren 2021 Ungdata undersøkelsen. Undersøkelsen spurte om mange forhold som kan regnes inn under definisjonen av vold.

Resultatene viser at det er elever både på ungdomsskolen og videregående skole som har opplevd ulike former for vold. Tallene i figurene på de neste sidene kan se små ut, men er flere steder prosentandeler av det antallet som har besvart undersøkelsene.

Antallet som besvarte undersøkelsen fra videregående skole var 473 elever. Det var mulig å la være å svare på enkeltspørsmål. Det er derfor ikke nødvendigvis alle som har svart på alle spørsmålene. Dersom en tar utgangspunkt i at alle har svart på spørsmålet, vil tallverdien 1 i et prosentvis svar tilsvare at minst 4 elever har svart. Antallet som besvarte undersøkelsen fra ungdomsskolen var 733 elever. Her vil dermed tilsvarende tallverdi 1 være minst 7 elever.

2.1 Seksuell trakassering

Elevene ble spurt om de hadde vært utsatt for seksuell trakassering i løpet av det siste året. For å avgrense fenomenet fra legitime former for seksuell kontakt, er spørsmålene formulert slik at de fanger opp handlinger som har skjedd mot de unges vilje, eller at det har skjedd på en negativ og/eller sårende måte, som de absolutt ikke likte. Å bli utsatt for seksuell trakassering er noe som gjelder en god del unge. Jenter er generelt mer utsatt enn gutter, men også gutter er utsatt for denne formen for trakassering.

Prosentandel som siste år har opplevd at noen mot sin vilje har befølt dem på en seksuell måte, blant gutter og jenter:

- Videregående skole: Gutter 3% og jenter 24%
- Ungdomsskole: Gutter 2% og jenter 18%

Prosentandel som siste år har opplevd at noen har delt bilder eller filmer av dem der de er naken eller deltar i seksuelle handlinger:

- Videregående skole: Gutter 2% og jenter 6%
- Ungdomsskole: Gutter 4% og jenter 7%

Prosentandel som har blitt utsatt for ulike former for seksuell trakassering i løpet av siste år:

Ungdomsskole

At noen mot din vilje delte bilder eller filmer av deg der du er naken eller deltar i seksuelle handlinger:

- 1 gang: 4%

- 2-5 ganger: 1%
- 6 ganger eller mer: 1%

At noen mot din vilje befølte deg på en seksuell måte:

- 1 gang: 5%
- 2-5 ganger: 5%
- 6 ganger eller mer: 1%

At noen spredte negative seksuelle rykter om deg:

- 1 gang: 11%
- 2-5 ganger: 7%
- 6 ganger eller mer: 4%

At noen på en sårende måte kalte deg for hore, homo eller andre ord med seksuelt innhold:

- 1 gang: 10%
- 2-5 ganger: 10%
- 6 ganger eller mer: 10%

Videregående skole

At noen presset eller tvang deg til samleie eller andre seksuelle handlinger:

- 1 gang: 4%
- 2-5 ganger: 3%

At noen mot din vilje delte bilder eller filmer av deg der du er naken eller deltar i seksuelle handlinger:

- 1 gang: 3%
- 2-5 ganger: 0%

At noen mot din vilje befølte deg på en seksuell måte:

- 1 gang: 8%
- 2-5 ganger: 5%
- 6 ganger eller mer: 1%

At noen spredte negative seksuelle rykter om deg

- 1 gang: 7%
- 2-5 ganger: 5%
- 6 ganger eller mer: 2%

At noen på en sårende måte kalte deg for hore, homo eller andre ord med seksuelt innhold:

- 1 gang: 8%
- 2-5 ganger: 6%
- 6 ganger eller mer: 5%

2.2 Vold fra jevnaldrende

Mesteparten av volden ungdom blir utsatt for skjer i møtet med andre ungdommer. I mange tilfeller skjer volden mellom unge mennesker som kjenner hverandre fra før eller som kjenner til hverandre. Voldserfaringene oppstår under ulike omstendigheter og har ulik alvorlighetsgrad. Noen handlinger skjer i affekt, mens andre er planlagt. Noen handlinger er mindre alvorlige, mens det andre ganger gjelder svært alvorlige kriminelle hendelser, som for eksempel ran.

To spørsmål i undersøkelsen handler om vold fra jevnaldrende. Det første dekker handlinger som er relativt utbredt blant ungdom, som slag, spark, lugging eller lignende. Det andre kartlegger erfaringer med å ha blitt truet, angrepet eller ranet med gjenstander eller våpen.

Har en ungdom slått deg, sparket deg, ristet deg hardt, lugget deg eller lignende? Svaret er her gitt i antall elever:

- Videregående skole: 14 (en eller flere ganger).
- Ungdomsskole: 30 (en eller flere ganger).

Har en ungdom med gjenstander eller våpen truet, angrepet, eller ranet deg? Svaret er her gitt i antall elever:

- Videregående skole: 3 (en eller flere ganger).
- Ungdomsskole: 6 (en eller flere ganger).

2.3 Vold i familien

Vold i familien er en samlebetegnelse som dekker ganske ulike fenomener. Foreldre kan både utøve fysisk og psykisk vold mot barna sine. I dag sier vi at barn og unge utsettes for vold også dersom de lever med vold i familien. Det siste omtales ofte som vitneerfaringer.

Bak betegnelsen fysisk vold fra foreldre kan det skjule seg ulike fenomener. Volden kan være en enkelstående hendelse, eller den kan være systematisk. Den kan være mer eller mindre grov.

I Ungdata kartlegges vold i familien med to spørsmål. Ungdom blir spurt om de i løpet av det siste året har opplevd å bli slått med vilje av en voksen i familien, og om de har vært vitne til at voksne i familien har blitt utsatt for vold. Resultatene viser at dette er en realitet for noen unge.

Har en voksen i familien din slått deg med vilje? Svaret er her gitt i antall elever:

- Videregående skole: 2 (en eller flere ganger).

- Ungdomsskole: 6 (en eller flere ganger).

Har du sett eller hørt at en voksen i din familie har blitt slått, sparket, ristet hardt eller lugget av en annen voksen i familien? Svaret er her gitt i antall elever:

- Videregående skole: 2 (en eller flere ganger).
- Ungdomsskole: 4 (en eller flere ganger).

3 Tiltak

Det finnes i dag gode planer, tiltak og mye godt arbeid som forebygger og skadebegrenser på dette området. Det jobbes målretta lokalt på skoler og i kommunale virksomheter. I dette kapittelet er det det lagt vekt på å synliggjøre de tiltakene som er i gang, eller som er tilgjengelige. De er samlet under overskriftene forebyggende tiltak, ved bekymring, og etter hendelser.

3.1 Forebyggende tiltak

Undervisning

Kommunen har avtale om bistand fra Senter mot incest og seksuelle overgrep i Vestfold, SMISO Vestfold, slik at innbyggere i alle aldre kan ta kontakt og få bistand derfra. De holder også kurs og opplæring for barnehager, skoleklasser, foreldre og ansatte. Senteret driver primær og sekundærforebyggende tiltak innen incest, seksuelle overgrep og annen type familievold i barneskolene og barnehagene i Vestfold. Via dette tiltaket får barna undervisning tre ganger i løpet av barnehage- og barneskolealderen. Dvs på siste året i barnehagen og på 2. – 5. klassetrinnet. I tillegg får foreldre til barna i barnehagen, og på 2. klassetrinnet eget kurs, samt de ansatte i barnehagen og skolen får eget kurs innen denne problematikken. Som eksempel hadde de i 2019 kurs for 816 deltakere i vår kommune.

Livsmestring og folkehelse

Dette har nå kommet inn som tverrfaglig tema i skolene. Det ligger mye godt forebyggende arbeid mot blant annet vold ved å gi ungdom kunnskap om livsmestring og folkehelse.

Helsesykepleier

Helsesykepleier tar opp temaet vold og overgrep i individuell helsesamtale, både på 1. og 8. trinn. Det gis informasjon om at vold kan oppleves i flere ulike former, og det åpnes opp for samtale om temaet i trygge omgivelser. Helsesykepleier gjør en individuell kartlegging med konkrete spørsmål om erfaring med vold i disse samtalene.

Helsesykepleier deltar i «På Tvers». Der vold er en utfordring, kan helsesykepleier bidra med foreldreveiledning og individuelle samtaler med de berørte, både utøver og utsatt. Helsesykepleier har også oversikt over helsetjenester i kommunen og spesialisthelsetjenesten, og kan formidle kontaktinformasjon.

Helsesykepleiers viktigste oppgave er imidlertid det forebyggende arbeidet, og bidrar inn i skolen med undervisning og gruppetiltak for å styrke psykisk helse og livsmestring.

Barneverntjenesten

Ved bekymring for at barn eller unge blir utsatt for vold eller opplever vold i nære relasjoner, kan barneverntjenesten kontaktes for å drøfte situasjonen anonymt.

3.2 Ved bekymring

"På Tvers"

Holmestrand kommune har laget en metode for å sikre at risikoutsatte barn, unge og deres familier får rett hjelp

til rett tid. Metoden er kalt "På Tvers", og har egen hjemmeside på nett. I forbindelse med oppvekstreformen har Holmestrand kommune besluttet å gjennomføre en revisjon av "På Forebyggende tiltak Ved bekymring 8 Tvers" som et delprosjekt. Endringer kan derfor komme. Metoden er beregnet for alle som arbeider med barn, unge og deres familier i Holmestrand kommune. «På tvers»- metoden er etablert i fellesskap i oppvekstfeltet, det er forventet at den samhandlingen og de avtaler metoden legger opp til følges av alle involverte. En forutsetning for å lykkes med denne samhandlingen er at alle ansatte i tjenester til barn og unge har kunnskap og bevissthet om egen og andres rolle, ansvar og kompetanse inn i arbeidet. "På tvers" sikrer tidlig innsats overfor barn, unge og familier med behov for tverrfaglig samhandling. Tverrfaglig samhandling utvikles gjennom praksis. Evalueringer og forslag til forbedringer gjør metoden til et nyttig verktøy til barn og unges beste. "På tvers" beskriver hvordan kommunen jobber med problemstillinger rundt vold i nære relasjoner, seksuelle overgrep, kjønnslemlestelse og tvangsekteskap. På hjemmesiden beskrives metoden trinn for trinn, og nødvendige skjemaer og maler er samlet på en egen side. Kilde: Hjemmesiden til [På Tvers](#).

Kommunens fritidsklubber og ansatte der kan fange opp og melde inn bekymringer til "På tvers". Da kan bekymringene drøftes, og tiltak settes inn.

3.3 Etter hendelser

Kommunale tilbud

Barneverntjenesten kan kontaktes dersom det er bekymring for at en ungdom har blitt utsatt for vold, eller har utøvd vold. Ungdommen kan selv kontakte helsesykepleier ved skolen sin, eller Helsestasjon for ungdom. Se aktuelle kontaktdata under knappen: Trenger du hjelp eller veiledning?

Støttesenteret for kriminalitetsutsatte

Personer som har vært utsatt for kriminelle handlinger som for eksempel vold, seksuelle overgrep eller krenkelser av personlige frihet, kan henvende seg for hjelp og veiledning ved et støttesenter for kriminalitetsutsatte. Det nærmeste for vår kommune ligger i Tønsberg og har telefonnummer 800 40 008. De kan hjelpe til med:

- informasjon og veiledning om det å anmelde
- støtte hele veien fra politianmeldelse til saken er avgjort
- vitnestøtte før, under og etter en eventuell rettssak
- hjelp til å søke voldsoffererstatning

Tilbud om behandling

Alternativ til vold har tilbud til ungdom over 16 år ved sitt kontor i Drammen. Det gjelder for ungdom som bruker vold i det offentlige rom, i tillegg til vold i nære relasjoner. Kilde: <https://atv-stiftelsen.no/avdeling/drammen/>

Konfliktrådet

Har en ungdom gjort noe dumt eller opplevd en vond hendelse kan meklingsmøte i konfliktrådet være en fin måte å få ordnet opp. For ungdom som har blitt anmeldt for et eller flere lovbrudd kan også ungdomsstraff eller ungdomsoppfølging hos konfliktrådet være aktuelt. Konfliktrådet er en statlig tjeneste som tilbyr meklings metode for å håndtere konflikter. Konfliktrådet har et spesielt ansvar for unge i konflikt med loven, og gjennomfører de strafferettslige reaksjonene meklings i konfliktråd, oppfølging i konfliktråd, ungdomsoppfølging og ungdomsstraff. Meklerne i konfliktrådet legger til rette for møtene mellom partene i en konflikt. Det er gratis å

bruke konfliktråd. Et møte i konfliktrådet kan være meklingsmøte, ungdomsstormøte, tilrettelagt møte, oppfølgingsmøte eller andre møter i regi av konfliktrådet. Hensikten er at partene gjennom dialog kan finne fram til gode løsninger enten det gjelder å gjøre opp for konkrete lovbrudd, eller gjenopprette mellommenneskelige relasjoner. Metoden som brukes, kalles gjenopprettende prosess. Kilde: <https://konfliktraadet.no/om-konfliktraadet/>

4 Trenger du hjelp eller veiledning?

I dette kapitlet er det samlet noen steder du kan henvende deg dersom du trenger hjelp, noen å prate med, eller du er bekymret for en ungdom:

Politet: For akutte hendelser må du alltid ringe 112. Andre henvendelser til politiet, ring 02800

Barneverntjenesten: For hendelser, konkret bekymring eller råd og veiledning kan du kontakte Barneverntjenesten på 95 44 20 20 på dagtid, Barnevernvakta ellers på døgnet på 33 31 02 03, eller Alarmtelefonen 116 111. Som elev kan du også ta kontakt med Barnevernettjenesten på "Åpen dør" på din skole.
[Lenke til barnevernet i Holmestrand](#)

Støttesenter for kriminalitetsutsatte: 800 40 008 [Lenke til Støttesenter for kriminalitetsutsatte](#)

Senter mot incest og seksuelle overgrep i Vestfold, SMISO Vestfold: 33 35 77 77 Du kan også kontakte dem på flere andre måter, se her for nærmere informasjon: [Lenke til SMISO](#)

Helsestasjon for ungdom i Holmestrand, se info om åpningstider her: 33 06 43 00 [Lenke til Helsestasjon for ungdom](#)

Du kan også snakke med helsesykepleier eller lærer på skolen du går på.

Mer informasjon kan du finne på disse nettstedene:

Din utvei: [Lenke til Dinutvei.no](#)

Stiftelsen alternativ til vold: [Lenke til Alternativ til vold](#)

Stiftelsen Tryggere: [Lenke til Stiftelsen Tryggere](#)

Nasjonalt senter for vold og traumatisk stress: [Lenke til Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress](#)

Kilder til resultater presentert i kapittel 2, Bli ungdom i Holmestrand kommune utsatt for vold?

[Ungdata 2021 rapport videregående skole](#)

[Ungdata 2021 rapport ungdomsskolen](#)

5 Endringslogg

Versjon	Dato	Endring	Ansvarlig
0.7	18.12.2023	Dokumentet tilpasset nettside	Redaktørgruppa
0.6	27.01.2022	Endringer lagt inn etter innspill fra Barneverntjenesten og Barn, unge og familie	SLT-koordinator
0.5	26.01.2022	Lagt inn knapper på overskrifter, Endret noe tekst, endret tittel i siste kapittel, og lagt til kontakter	SLT-koordinator
0.4	13.01.2022	Lagt inn innledning i kapittel 3. Lagt inn innspill fra teamleder for helsesykepleiere, team barn og ungdom, Inger K. L. Bringaker	SLT-koordinator
0.3	12.01.2022	Lagt inn innspill fra SLT-koordineringsgruppa	SLT-koordinator
0.2	28.10.2021	Lagt til informasjon om PÅ TVERS og linker	SLT-koordinator
0.1	11.10.2021	Opprettet dokument og satt inn første utkast til innhold	SLT-koordinator